

Julie Rokkjær Birchs tale ved åbningen af udstillingen Art & Porn

Taler

Julie Rokkjær Birch
Direktør for Kvindemuseet

Dato

4. oktober 2019

Sted

Charlottenborg Kunsthall

1 Vil I høre noget porno?

De linjer, jeg nu vil læse op, var beslaglagt af politiet i over 80 år – indtil loven om såkaldt utugtig litteratur blev frigivet i 1964. Det er en beskrivelse af begæret mellem en yngre mand og en ældre kvinde:

"Denne Kvinde forstod at trøste. Og mens hun trøstede, opelskede hun med Erfarenhedens tusinde Kunstgreb Lidenskab i det syge Sind.

10 Og William var Vox i hendes Haand, hans Sanselighed, der havde været opsparet saa længe, voksede under hendes kloge Røgt, og han sank dybt hen i den Lidenskab, i hvilken han var gledet ud ...

15 ... Og efterhaanden som hun kastede Masken, efterhaanden som hun bestandig mere blev Elskerinden, blev han bestandig mere betaget. Hun lod langsomt men sikkert Temperaturen i deres Forhold stige, langsomt men sikkert satte hun hans Lidenskab i Drivhus."

Ja, det er noget "farligt" noget, det der sex.

20

25 I dag er det de færreste, der provokeres af Herman Bangs erotiske beskrivelser i hans debutroman *Haabløse slægter*. Men i 1881 blev bogen forbudt og officielt erklæret for utugtig. Herman Bang måtte betale en bøde for ikke at ende i fængsel. Det var en anden tid. En tid, hvor begær vitterligt *var* "farligt" – især for kvinder, som kunne risikere graviditet uden for ægteskabet.

Men faktisk er det i et længere historisk perspektiv noget nyt, at seksualitet forbindes med noget "farligt". Og det er først med kristendommen, at

30 seksualiteten bliver – ja: ukristelig. Bl.a. fordi "nydelsessyge" står på listen over de syv dødssynder. Synet på sex bliver desuden stærkt kønnet med den kristne identifikation af kvinden som krop – og manden som ånd. Det er Eva, der frister Adam i Paradisets Have – Eva, som Gud har skabt som nr. to og ud af Adams ribben.

35 Reformationens nytænkning af kristendommen understregede synet på kvinden som manden underlegen. Selvom reformatoren Martin Luther ligestillede mænd og kvinder i forholdet til Gud, så sammenlignede han kvinden med et barn, der må og skal underlægges en faders autoritet og fornuft.
40 Ægteskabet fremhævede han som en nyttig institution, der kunne holde skik på kvinden som en "utilregnelig og uforstandig krop", der frister den mandlige seksualitet.

Den mandlige seksualdrift, derimod, forsvarede Luther som uomgængelig og
45 som en nødvendighed for at sætte så mange børn i verden som muligt. Tak skal du ha’.

Blikket på kvinden som enten syndig luder eller dydig madonna har siden reformationen gennemsyret den vestlige kulturs skrifter og billeder og har i
50 kunst- og litteraturhistorien været en væsentlig årsag til skandaler. Ordet pornografi er netop afledt af det græske ord "porne", som betyder prostitueret og "graphein", som betyder skrift.

Og ord er altså vigtige! Den dag i dag er ordet "luder" en dom over kvinders
55 seksualitet, som hænger ved. Sidste år blev der lavet en større undersøgelse af Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd, VIVE. Den undersøgelse fastslog, at synet på unge kvinders og mænds seksualitet stadig er dybt forankret i det her luder/madonna-kompleks. Forskerne bag undersøgelsen konkluderede, at der, på trods af årtiers kønsrolledebat, fortsat er
60 vidt forskellige seksuelle normer for piger og drenge. Med andre ord: Drengene er seje, hvis de har sex, og pigerne er billige (og hvis I skulle være i tvivl: De unge piger og drenge dyrker vel at mærke lige meget sex).

Så ja: Hvad der forarger, ændrer sig over tid, og vi er blevet langt mere vant til
65 sex og nøgenhed. Også i det offentlige rum. Vi accepterer som samfund, at busser med reklamer for nye bryster kører rundt i byerne. Men vores adfærd og syn på køn peger samtidig tilbage på en ældgammel kulturhistorisk arv. For ikke

70 at tale diverse censur-robotter på de sociale medier. Jeg skulle hilse og sige, at det er op ad bakke at lave facebookannoncer for mit museum, når selve ordet køn og billeder af bare bryster kan lukke ens konto ned i flere døgn ...

Det er så vigtigt, så bidende nødvendigt, at vi kritisk diskuterer og nuancerer, hvori "det farlige" egentlig består. Her spiller kunst og kultur en livsvigtig rolle.

75 Det handler om at gøre det usynlige synligt – og det handler om ikke at tage frisindet for givet. Husk: Vi skriver selv vores historie. Så tak til Charlottenborg Kunsthall og ARoS for denne vidunderlige udstilling og for de erkendelser, den bibringer. For ved I hvad: her 50 år efter kvindeoprør og fri porno er det altså så som så med frisindet.

Kilde

Manuskript tilsendt fra taler

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

Åbningstale

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/julie-rokkjaer-birchs-tale-ved-aabningen-af-udstillingen-art-porn-2019>